

O‘QUVCHILARNING RUHIY FAROVONLIGINI TA’MINLASHDA SINFLAR RAHBARINING PSIXOPEDAGOGIK ROLI

Qobulova Xurshidaxon Shokirovna

Annotatsiya: Ushbu maqolada o‘quvchilarning ruhiy farovonligi tushunchasi, uning shakllanishi va ta’lim jarayonidagi o‘rni tahlil etilgan. Ayniqsa, sinf rahbarining psixologik va pedagogik nuqtayi nazardan olib boradigan faoliyati o‘quvchilarning emotsional holatini muvozanatga keltirishda qanday vositalarga ega ekani yoritilgan. Maqolada shuningdek, ruhiy salomatlikni ta’minlashga qaratilgan amaliy usullar, profilaktik tadbirlar va sinf rahbariga zarur kompetensiyalar to‘g‘risida so‘z yuritiladi.

Kalit so‘zlar: ruhiy farovonlik, sinf rahbari, psixopedagogika, emotsional salomatlik, ijtimoiy muhit, o‘quvchi shaxsiyati, profilaktika, sinf jamoasi.

Zamonaviy ta’limda o‘quvchilar nafaqat bilim bilan qurollantirilishi, balki ruhiy jihatdan sog‘lom, ijtimoiy barqaror, o‘ziga ishonuvchi shaxs sifatida shakllanishi kerak. Ushbu jarayonda sinf rahbarining o‘rni beqiyosdir. U nafaqat darsdan tashqari tadbirlarni tashkil qiluvchi shaxs, balki o‘quvchilarning psixologik holatini nazorat qiluvchi, emotsional salomatligini ta’minlovchi va ijtimoiy muhitni boshqaruvchi etakchi sifatida maydonga chiqadi. Ayniqsa, bugungi tezkor o‘zgaruvchan axborot muhiti, raqamli stress va oilaviy muammolar fonida maktabda ruhiy qo‘llab-quvvatlovchi shaxsga ehtiyoj ortib bormoqda.

Ruhiy farovonlik tushunchasi va uning ta’limdagi o‘rni.

Ruhiy farovonlik — bu o‘quvchining o‘zini xavfsiz, qadrlangan, tinglangan va maqsadli his qiladigan holatidir. Bu holat o‘quvchining o‘z-o‘zini anglashiga, motivatsiyasiga, akademik yutuqlariga va sinfdagi ijtimoiy o‘rniga bevosita ta’sir ko‘rsatadi. Maktabdagi muhit, ayniqsa sinf ichidagi psixologik iqlim bolaning ruhiy salomatligiga ijobiy yoki salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.

Sinf rahbarining psixopedagogik funktsiyalari

Sinf rahbari faqat tashkiliy ishlar bilan emas, balki quyidagi yo‘nalishlarda ham faoliyat yuritadi:

- Emotsional qo‘llab-quvvatlash: o‘quvchining his-tuyg‘ularini tushunish, empatiya bilan yondashish
- Ijtimoiy muvofiqlikni shakllantirish: jamoa ichida salbiy ziddiyatlarga yo‘l qo‘ymaslik
- Differensial yondashuv: har bir o‘quvchining psixotipi va ehtiyojini inobatga olish
- Ota-onalar bilan ruhiy hamkorlik: bola ruhiyati bo‘yicha maslahatlar, ogohlantirishlar

Sinf rahbari o‘quvchining ruhiy holatidagi o‘zgarishlarni ilk bosqichda sezishi va tegishli choralarni ko‘rishi lozim. Bu esa faqatgina bilim emas, balki psixologik bilimlar, kuzatuvchanlik, muloqot madaniyati va pedagogik takt orqali amalga oshadi.

Sinf jamoasida ruhiy farovonlikni ta‘minlash strategiyalari.

Ruhiy farovonlikka erishish uchun quyidagi strategiyalar samarali hisoblanadi:

- Doimiy emotsional muloqot: ochiq suhbatlar, ishonch muhitini yaratish
- A‘loqadorlik hissinı shakllantirish: har bir o‘quvchining sinf jamoasidagi o‘rnini qadrlash

- Psixologik xavfsizlik: kinoya, masxara, kamsitish kabi holatlarga qarshi nol darajadagi bag‘rikenglik

- Muvaffaqiyatni rag‘batlantirish: kichik yutuqlarni ham qadrlash, emotsional e‘tirof

Profilaktik yondashuvlar va hamkorlik

Sinf rahbari maktab psixologi, fan o‘qituvchilari va ota-onalar bilan tizimli ishlashi kerak. Jamoaviy monitoring, psixologik testlar, suhbatlar va kuzatuvlar orqali o‘quvchilarda kuzatilayotgan ichki qarama-qarshiliklar, zo‘ravonlik yoki o‘zini yakkalash holatlari oldindan aniqlanadi va bartaraf etiladi. Har bir o‘quvchining ijtimoiy, ruhiy va axloqiy rivoji muntazam kuzatilib borilishi zarur.

XULOSA

O‘quvchilarning ruhiy farovonligini ta‘minlash — maktabning muhim vazifalaridan biri bo‘lib, bu jarayonda sinf rahbarining psixopedagogik roli beqiyos ahamiyat kasb etadi. Ruhiy jihatdan sog‘lom bola – bu ijtimoiy faol, o‘qishga bo‘lgan ijobiy munosabatga ega, o‘zini qadrlaydigan va boshqalar bilan muloqotga kirishishga tayyor shaxsdir. Sinf rahbarining o‘z ishini nafaqat pedagogik, balki psixologik yondashuvlar bilan olib borishi o‘quvchining hayotida muhim burilish nuqtasiga aylanishi mumkin.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Taxonomy of Educational Objectives, Handbook 1: Cognitive Domain 2nd edition Edition, Benjamin S. Bloom
2. Zunnunov A. Hotamov N. Adabiyot o'qitish metodikasi. T., 1992
3. Dolimov S. Ubaydullayev H. Adabiyot o'qitish metodikasi. T., 1967
4. Yo'ldoshev Q. Adabiyot o'qitishning ilmiy-nazariy asoslari. T., 1996